

Titel: Udrag fra Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift

Citation: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K7", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K7*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Jette Knudsen; Alastair McKinnon, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2002 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-ae-kom-shoot-ae-3114.pdf> (tilgået 10. juli 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K7

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

◀ **Om Humoren og Speculationen (...) erklære sig for Christendom** : Der sigtes til den spekulative, især hegelianske filosofi, i hvilken 'humoren' ofte spiller en central rolle som den højeste, kristelige livsanskuelse. I Danmark blev denne anskuelse først og fremmest udviklet af H.L. Martensen, der i anmeldelsen af J.L. Heibergs *Nye Digte* (42,9) lader det komiskes forrang over det tragiske gælde på det religiøse område, således at katolicismens tragiske perspektiv overvindes af protestantismens komiske: »Det Humoristiske, der udelukkende tilhører Christendommen, indeholder hele Ironien, den poetiske Retfærdighed over den faldne Verden, men tillige Kjærlighedens og Forsoningens Fylde. Den indeholder den hele Verdens-Smerte overvunden i et Rigdoms Dyb af Glæde. Netop fordi den humoristiske Anskuelse betragter den hele Verden ikke blot gennem et moralsk, men et metaphysisk Medium, seer den alle Modsætninger som dialectiske; det samme Syndighedens Princip, som er i de Onde, seer den ogsaa i dem, der kaldes Gode og Fromme, det samme Endelighedens Præg i det, som kaldes Ubetydeligt, seer den ogsaa i det, som kaldes Stort og Høit; det er Forfængelighed Altsammen og det af den Grund, at det Altsammen dog kun hører til denne skrøbelige Verden. Men den elsker denne Verden tiltrods for dens Skrøbelighed, dens Ondskab og Slethed, og ligesom den lader hele Endeligheden uden Undtagelse gaae til Grunde og ophæver Forskjellen paa Stort og Smaat, saaledes redder den ogsaa og restituerer den hele Endelighed, det Mindste med det Største. I en *divina commedia* der havde det humoristiske Princip i sig vilde Gud ikke blot forestilles som den retfærdige Verdensdommer, men som den absolute Aand, der ikke blot anskuer Menneskene gennem ethiske, men lige saa meget gennem metaphysiske, ikke blot gennem tragiske, men lige saa meget gennem comiske Categorier, og som tilsidst tager dem alle til Naade, fordi de ikke blot ere syndige men endelige, ikke blot onde men slette, ikke blot fordømmelige, men latterlige, ikke blot ere faldne, men tilhøre en falden Verden«, *Fædrelandet* nr. 398, sp. 3212. Martensens opfattelse af humoren findes ogsaa udfoldet i hans *Grundrids til Moralphilosophiens System* (56,33), § 56, hvor det bl.a. hedder: »Det Humoristiske er den inderste Baggrund i al christelig Verdensbetragtning«, s. 60, og videre: »Det Humoristiske er som umiddelbar practisk Livsanskuelse det Samme, hvad Speculationen er som begribende Theorie«, s. 62.

I trykt udgave: Bind 7 side 247 linje 23